EUROOPA PARLAMENT 2009–2014

Istungidokument

11.9.2013

B7-0411/2013 }
B7-0412/2013 }
B7-0414/2013 }
B7-0417/2013 }
B7-0420/2013 } RC1

RESOLUTSIOONI ÜHISETTEPANEK

vastavalt kodukorra artikli 110 lõigetele 2 ja 4,

asendades järgmiste fraktsioonide esitatud resolutsiooni ettepanekuid:
ECR (B7-0411/2013)
S&D (B7-0412/2013)
PPE (B7-0414/2013)
Verts/ALE (B7-0417/2013)
ALDE (B7-0420/2013)

Olukord Egiptuses
(2013/2820(RSP))

Cristian Dan Preda, Elmar Brok, Tokia Saïfi, Jerzy Buzek, Tunne Kelam, Jean Roatta, Roberta Angelilli, Francisco José Millán Mon, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Hans-Gert Pöttering, Anne Delvaux, Jacek Protasiewicz, Elisabeth Jeggle, Bernd Posselt, Salvatore Iacolino, Giovanni La Via, Krzysztof Lisek, Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė
fraktsiooni PPE nimel
Véronique De Keyser, Libor Rouček, Pino Arlacchi, Saïd El Khadraoui, Ana Gomes, Richard Howitt, Maria Eleni Koppa, María Muñiz De Urquiza, Raimon Obiols, Pier Antonio Panzeri, Joanna Senyszyn, Boris Zala, Roberto Gualtieri
fraktsiooni S&D nimel

Marietje Schaake, Ramon Tremosa i Balcells, Graham Watson, Robert Rochefort, Sarah Ludford, Kristiina Ojuland, Johannes Cornelis van Baalen, Edward McMillan-Scott, Alexandra Thein, Izaskun Bilbao Barandica, Hannu Takkula, Alexander Graf Lambsdorff, Louis Michel
fraktsiooni ALDE nimel
Judith Sargentini
fraktsiooni Verts/ALE nimel
Charles Tannock, Adam Bielan, Sajjad Karim, Ryszard Antoni Legutko, Tomasz Piotr Poręba, Ryszard Czarnecki, Valdemar Tomaševski
fraktsiooni ECR nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon olukorra kohta Egiptuses
(2013/2820(RSP))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Egiptuse kohta,

– võttes arvesse oma 23. mai 2013. aasta resolutsiooni varade tagastamise kohta üleminekuetapis olevatele araabia kevade riikidele[1],

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 8. veebruari 2013. aasta järeldusi araabia kevade kohta,

– võttes arvesse nõukogu 21. augusti ja 22. juuli 2013. aasta järeldusi Egiptuse kohta,

– võttes arvesse Euroopa Ülemkogu eesistuja Herman Van Rompuy ja komisjoni presidendi José Manuel Barroso 18. augusti 2013. aasta ühisavaldust Egiptuse kohta,

– võttes arvesse kõrge esindaja Catherine Ashtoni 21. augusti 2013. aasta märkusi välisasjade nõukogu erakorralise istungi järel, kõrge esindaja 2013. aasta augusti ja juuli avaldusi Egiptuse olukorra ja arengusuundade kohta ning kõrge esindaja ja USA välisministri John Kerry 7. augusti 2013. aasta ühisavaldust,

– võttes arvesse ELi–Egiptuse 2001. aasta assotsieerimislepingut, mis jõustus 2004. aastal ja mida täiendati 2007. aastal kokku lepitud tegevuskavaga, ning komisjoni 20. märtsi 2013. aasta eduaruannet selle rakendamise kohta,

– võttes arvesse ELi–Egiptuse rakkerühma 14. novembri 2012. aasta koosoleku kaasesimeeste järeldusi,

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 18. juuni 2013. aasta aruannet „ELi ja Egiptuse valitsemistava alane koostöö”,

– võttes arvesse 1948. aastal vastu võetud inimõiguste ülddeklaratsiooni,

– võttes arvesse 1966. aastal vastu võetud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, millega Egiptus on ühinenud,

– võttes arvesse Egiptuse 8. juuli 2013. aasta põhiseaduslikku deklaratsiooni, milles on esitatud põhiseaduse parandamist ja uusi valimisi käsitlev tegevuskava,

– võttes arvesse Egiptuse ajutise valitsuse programmi, mille eesmärk on toetada üleminekut demokraatiale,

– võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõikeid 2 ja 4,

A. arvestades, et Egiptus on suurim araabia riik ja lisaks Vahemere lõunakalda riikide seas

[1] Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2013)0224.

määrava tähtsusega riik, ELi oluline kaubanduspartner ja üks peamisi ELi abi saajaid; arvestades, et Egiptuse poliitilistel, majanduslikel ja sotsiaalsetel arengusuundadel on oluline mõju kogu piirkonnas ja kaugemalgi;

B. arvestades, et president Morsi ja tema valitsuse suutmatus täita majandusalaseid lubadusi, võtta arvesse Egiptuse ühiskonna kõigi demokraatlike jõudude põhjendatud muret ja viia ellu elanikkonna poolt viimase kahe aasta jooksul nõutud demokraatlik üleminek tõid kaasa järjest suurema poliitilise lõhestatuse, massimeeleavaldused, kus nõuti presidendi tagasiastumist, ning vägivaldsed kokkupõrked;

C. arvestades, et 30. juunil 2013. aastal kogunesid miljonid president Morsi vastased Kairos ja teistes Egiptuse linnades, et nõuda tema ametist lahkumist; arvestades, et pärast neid meeleavaldusi viidi 3. juulil 2013. aastal relvajõudude ülemjuhataja kindral Abdul Fattah al-Sisi juhtimisel läbi sõjaväeline riigipööre, mille käigus kukutati võimult president Morsi ja tema valitsus; arvestades, et Egiptuse relvajõudude ülemnõukogu teatas oma 4. juuli avalduses, et põhiseaduse kohaldamine on peatatud ja võim on antud üle konstitutsioonikohtu esimehele (kuni ennetähtaegsete presidendivalimisteni, millele järgnevad parlamendivalimised), samuti lubati moodustada koalitsioonivalitsus ja luua põhiseaduse muutmisega tegelev komisjon; arvestades, et riigi ajutiseks presidendiks vannutati Adly Mansour;

D. arvestades, et ajutine president saatis laiali parlamendi ülemkoja ja tegi teatavaks tegevuskava üheksa kuud kestva üleminekuperioodi jaoks, mille jooksul tehakse 2012. aasta põhiseadusesse parandused, võetakse need rahvahääletusel vastu ning korraldatakse seejärel parlamendi- ja presidendivalimised, lisaks määras ajutine president ametisse peaministri kohusetäitja; arvestades, et üleminekuperioodi tegevuskava toetasid Egiptuses islami ja kopti kristliku kiriku kõrgeimad võimukandjad, tuntud liberaalsed poliitikud ja salafistlik erakond al-Nour; arvestades, et 1. septembril 2013. aastal nimetati ametisse 50 eksperdist koosnev uus põhiseaduskomisjon, et töötada välja Egiptuse põhiseaduse parandusettepanekud;

E. arvestades, et endist president Morsit peetakse alates 3. juulist 2013 teadmata kohas kinni ning Egiptuse riigiprokurör on kohtu alla andnud Morsi ja veel 14 isikut, kelle hulka kuuluvad ka Moslemi Vennaskonna juhid ning keda süüdistatakse tapmisele ja vägivallale õhutamises; arvestades, et paljud Moslemi Vennaskonna liikmed on vahistatud ning enamik selle juhtidest ootab kohtuprotsessi; arvestades, et endine diktaator Hosni Mubarak vabastati 22. augustil 2013. aastal vanglast ja ta on olnud sellest ajast saadik koduarestis;

F. arvestades, et sõjalisest sekkumisest saadik on Moslemi Vennaskonna toetajad korraldanud kogu Egiptuses ulatuslikke meeleavaldusi, nõudes endise president Morsi vabastamist ja ametisse ennistamist; arvestades, et paljud Moslemi Vennaskonna korraldatud meeleavaldused on muutunud vägivaldseks ja põhjustanud kodanike, samuti Moslemi Vennaskonna toetajate ning relva- ja julgeolekujõudude vahel inimohvritega lõppenud kokkupõrkeid; arvestades, et 14. augustil ajasid Egiptuse armee ja politsei laiali endise presidendi Morsi ja Moslemi Vennaskonna toetajate kaks protestilaagrit Kairo Rabaa liiklussõlmes ja Nahda väljakul, mille tagajärjel sai surma sadu meeleavaldajaid ja mitukümmend politseinikku;

G. arvestades, et ajutine valitsus kuulutas välja kuu aega kestva eriolukorra ning andis teada, et Rabaa ja Nahda väljaku protestilaagrite laialiajamise uurimiseks luuakse avaliku elu tegelastest koosnev sõltumatu komisjon; arvestades, et nii piirkondlikud kui ka Egiptuse vabaühendused on nõudnud, et Araabia Liiga korraldaks Egiptuses hiljuti toimunud vägivallaaktide uurimiseks teabekogumismissiooni; arvestades, et ELi ja rahvusvaheliste osalejate vahendustegevusega ei ole siiani suudetud tekitada kaasavat poliitilist arutelu ning meeleavaldused, kokkupõrked ja vahistamised on jätkunud;

H. arvestades, et protestilaagrite vägivaldsele laialiajamisele järgnes traagiline usurühmade vaheline vägivald, mida panid eelkõige toime Moslemi Vennaskonna toetajad Egiptuse kristlaste vastu; arvestades, et Egiptuse julgeolekujõude süüdistati selles, et nad ei kaitsnud kirikuid ja kopti kogukonda ettearvatavate kättemaksurünnakute eest;

I. arvestades, et Siinai poolsaarel on üha sagenenud terroriaktid ning julgeolekujõudude vastu korraldatud vägivaldsed rünnakud, muu hulgas tapeti 19. augustil 2013. aastal Siinai põhjaosas 25 teenistuskohustusest vaba politseinikku; arvestades, et Kairos korraldati 5. septembril 2013. aastal pommirünnak, mille sihtmärgiks oli Egiptuse siseminister Mohammed Ibrahim;

J. arvestades, et ajutise valitsuse sõnul on tema tegevuses esmatähtsad rahvuslik leppimine ja õigusriigi põhimõte;

K. arvestades, et Egiptusel tuleb hakkama saada üha suuremate majandusraskustega; arvestades, et riigi majandusliku heaolu saavutamiseks on vaja poliitilist stabiilsust, usaldusväärset majanduspoliitikat, korruptsiooni vastu võitlemist ja rahvusvahelist toetust; arvestades, et sotsiaalne õiglus ja kodanike kõrgem elatustase on Egiptuses avatud, stabiilse, demokraatliku, vaba ja jõuka ühiskonna saavutamiseks üliolulised tegurid;

L. arvestades, et sõltumatud ametiühingud ja kodanikuühiskonna organisatsioonid täidavad sellel olulisel poliitilise ja ühiskondliku ülemineku perioodil Egiptuses tähtsat rolli; arvestades, et tõeliselt demokraatlikus ühiskonnas on vabal ja sõltumatul ajakirjandusel ja meedial suur osatähtsus; arvestades, et Egiptuses on sagenenud ajakirjanike vastu suunatud kehalise vägivalla ja ahistamise juhtumid ning 3. septembril 2013. aastal andis Kairo kohus korralduse sulgeda neli Moslemi Vennaskonna liikmetele kuulunud või nende suhtes positiivselt meelestatud telekanalit, väites, et need tegutsesid ebaseaduslikult; arvestades, et julgeolekujõud on viimase kuue nädala jooksul teostanud haaranguid mitme telekanali kontorites;

M. arvestades, et Egiptuse naised on praeguse pikaleveninud poliitilise kriisi ajal eriti haavatavas olukorras; arvestades, et naissoost meeleavaldajate suhtes tarvitatakse tihti vägivalda, esineb seksuaalset väärkohtlemist ja muud inimväärikust alandavat kohtlemist, ning naisõiguslasi ähvardatakse ja ahistatakse;

N. arvestades, et aastatel 2007–2012 sai Egiptus ELilt ligikaudu ühe miljardi euro väärtuses abi, ning arvestades, et EL on lubanud eraldada veel viis miljardit eurot abiraha, kuid need vahendid saavad täielikult kättesaadavaks alles siis, kui täidetakse Rahvusvahelise Valuutafondi kehtestatud tingimustega seotud nõuded;

O. arvestades, et oma 21. augusti 2013. aasta järeldustes Egiptuse kohta tegi välisasjade nõukogu kõrgele esindajale ülesandeks vaadata koostöös komisjoniga läbi Egiptusele Euroopa naabruspoliitika ja assotsieerimislepingu alusel antav ELi abi, lähtudes Egiptuse kohustusest järgida nende aluseks olevaid põhimõtteid; arvestades, et liikmesriigid otsustasid peatada Egiptusesse eksportimise litsentsid seadmete puhul, mida võidakse kasutada riigisisesteks repressioonideks, samuti hinnata uuesti muu sõjalise varustuse ekspordilitsentse ning vaadata üle julgeolekuabi Egiptusele;

P. arvestades, et kooskõlas läbivaadatud Euroopa naabruspoliitikaga ning eelkõige tulemuslikkusel põhineva lähenemisviisiga (*more for more*) põhineb ELi ja Egiptuse suhete tasand ja ulatus stiimulitel ning sõltub seepärast kõnealuse riigi edusammudest oma kohustuste, sh demokraatia, õigusriigi põhimõtte, inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas võetud kohustuste täitmisel;

1. väljendab tugevat solidaarsust Egiptuse rahvaga ja avaldab siirast kaastunnet hiljutiste kokkupõrgete ning vägivalla ohvrite perekondadele; kutsub Egiptuse ametiasutusi üles moodustama kõikide tapmisjuhtude sõltumatuks uurimiseks kohtukomisjoni, nagu Egiptuse ajutine valitsus 8. juulil 2013. aastal lubas;

2. mõistab hukka Egiptuse julgeolekujõudude ebaproportsionaalse jõukasutuse ning Rabaa ja Nahda laagrite laialiajamisel aset leidnud traagilised surmajuhtumid; nõuab tungivalt, et Egiptuse valitsus tagaks asjakohase sisekontrolli kehtestamise julgeolekujõududes, et teha kindlaks ja võtta vastutusele ülemäärase jõu kasutamise eest vastutavad isikud;

3. taunib samas asjaolu, et Moslemi Vennaskonna juhid ei andnud oma poliitilistele toetajatele selgeid korraldusi hoiduda igasugusest vägivallast kaaskodanike, sõjaväe ja politsei vastu; taunib asjaolu, et Moslemi Vennaskonna juhid ei teinud midagi nende rünnakute ärahoidmiseks ja peatamiseks ning mõistsid need hukka alles hiljem; kutsub Moslemi Vennaskonna juhte üles hoiduma vägivallale õhutamisest ja selle ülistamisest ning toetab kohtumenetluste alustamist nende Moslemi Vennaskonna juhtide vastu, kes õhutasid kasutama vägivalda;

4. mõistab hukka kõik terrori- ja vägivallaaktid, vägivallale õhutamise ja vihkamist õhutavad avaldused; nõuab tungivalt, et kõik poliitilised osalised ja julgeolekujõud näitaksid üles äärmist vaoshoitust ja hoiduksid provokatsioonidest, et vältida riigi huvides uut vägivalda; tuletab ajutisele presidendile, ajutisele valitsusele ja Egiptuse armeele meelde nende kohustust tagada riigis kõigi kodanike julgeolek, olenemata nende poliitilistest vaadetest ja kuuluvusest; väljendab sügavat muret seoses asjaoluga, et teadete kohaselt on seoses Moslemi Vennaskonna toetajate mahasurumisega vahistatud kümneid lapsi, ning nõuab nende viivitamatut vabastamist;

5. väljendab muret Egiptuse poliitiliste arengusuundade pärast; peab kahetsusväärseks 3. juuli 2013. aasta sõjaväelist võimuhaaramist, millele järgnes võimu üleminek ajutisele presidendile ja peaministri kohusetäitjale; kutsub Egiptuse ametiasutusi üles lõpetama eriolukorra võimalikult kiiresti, vabastama kõik poliitvangid, sh kukutatud endine president Morsi, ja austama kinnipeetuid koheldes täielikult oma rahvusvahelisi kohustusi, et luua kaasavaks poliitiliseks protsessiks vajalikud tingimused;

6. rõhutab, et võim tuleks anda võimalikult kiiresti üle demokraatlikult valitud tsiviilvalitsusele; väljendab täielikku solidaarsust kõigi nende egiptlastega, kes peavad oma riigi jaoks tähtsaks demokraatiapüüdlusi ja demokraatlikke väärtusi, ning nõuab kiiret tagasipöördumist demokraatia teele, sealhulgas vabade ja ausate presidendi- ja parlamendivalimiste korraldamist täielikult kaasava poliitilise protsessi raames ja kõikide demokraatlike jõudude osalusel, samuti vajalike majandus- ja valitsusreformide läbiviimist; nõuab tungivalt, et Moslemi Vennaskond aitaks kaasa leppimispüüetele; on veendunud, et Egiptuse mis tahes demokraatliku poliitilise jõu või osalise vastu suunatud igasuguste keeldude, välistamiste või süüdistustega korrataks varasemaid vigu ja jõutaks üksnes suurema radikalismini;

7. väljendab toetust põhiseaduse koostamise ja reformimise protsessile ja toonitab, et sellega tuleb rajada tõeliselt demokraatliku uue Egiptuse vundament, millega tagatakse kõigile Egiptuse kodanikele – meestele ja naistele – põhiõigused ja -vabadused (sealhulgas usuvabadus), edendatakse religioonidevahelist sallivust ja religioonide kooseksisteerimist ning tagatakse vähemuste kaitse ning ühinemis-, kogunemis- ja ajakirjandusvabadus; usub kindlalt, et põhiseaduse muutmise üle käivatesse konsultatsioonidesse tuleks kaasata Egiptuse poliitiliste jõudude kõik osalised, kaasa arvatud Moslemi Vennaskonna mõõdukad esindajad ja piisav arv naisi, ning et sellele peaks järgnema rahvahääletus uue pluralistliku põhiseaduse üle ning vabad ja ausad presidendi- ja parlamendivalimised;

8. nõuab, et viivitamata lõpetataks igasugune vägivald, seksuaalvägivald ning naismeeleavaldajate ja naisõiguslaste muul inimväärikust alandaval viisil kohtlemine, nõuab ühtlasi kõigi selliste juhtumite tõsist ja erapooletut uurimist ning süüdlaste kohtu alla andmist;

9. mõistab hukka kopti kogukonna vastase vägivalla ning paljude kirikute, kogukonnakeskuste ja äride lõhkumise kogu riigis; väljendab muret seoses asjaoluga, et ametivõimud ei võtnud paljudele hoiatustele vaatamata kopti kogukonna kaitseks piisavaid julgeolekumeetmeid; juhib tähelepanu Egiptuse ühiskonnas ajalooliselt valitsenud pluralismile ja Egiptuse kopti kogukonna sajanditepikkusele järjepidevusele; palub Egiptuse valitsusel kopti kogukonda igati toetada, et sel oleks Egiptuse sotsiaalses ja majanduslikus struktuuris jätkuvalt oluline osa ning et rahumeelne kooseksisteerimine muude Egiptuse kogukondadega oleks võimalik kiiresti taastada;

10. rõhutab veel kord, kui tähtis on kodanikuühiskonna, ametiühingute ja meedia panus tõelise ja jätkusuutliku demokraatia ülesehitamisse Egiptuses; kutsub ajutist valitsust üles tagama, et riigisisesed ja rahvusvahelised kodanikuühiskonna organisatsioonid, sõltumatud ametiühingud ja ajakirjanikud saaksid riigis tegutseda vabalt ja ilma valitsuse sekkumiseta; palub Egiptuse ametiasutustel tagada, et vabaühendusi käsitlevat uut seadust välja töötav komisjon koostaks rahvusvahelistele standarditele vastava eelnõu; toetab välisasjade nõukogu 21. augusti 2013. aasta otsust jätkata ELi abi andmist sotsiaal-majanduslikus sektoris ja kodanikuühiskonnale, pidades silmas majandusliku olukorra negatiivset mõju Egiptuse ühiskonna kõige haavatavamatele elanikkonnarühmadele;

11. peab kiiduväärseks Egiptuse riikliku inimõiguste nõukogu valitsusele antud soovitust avada Kairos ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo piirkondlik harukontor ning ergutab Egiptuse valitsust nimetatud kontori avamist heaks kiitma;

12. nõuab tungivalt, et liit võtaks oma kahepoolsetes suhetes Egiptusega ja talle finantsabi andmisel arvesse nii tingimuslikkuse põhimõtet (*more for more*) kui ka Egiptuse tõsiseid majandusprobleeme; nõuab sellega seoses selgete ja ühiselt kokku lepitud võrdlusaluste kehtestamist; peab kiiduväärseks välisasjade nõukogu hiljutist otsust peatada Egiptusesse eksportimise litsentsid seadmete puhul, mida võidakse kasutada riigisisesteks repressioonideks, samuti hinnata uuesti muu sõjalise varustuse ekspordilitsentse ning vaadata üle julgeolekuabi Egiptusele;

13. kinnitab veel kord oma lubadust abistada Egiptuse rahvast demokraatlike ja majanduslike reformide tegemisel; tunnustab ja toetab pingutusi, mida teevad liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresident Catherine Ashton ning eriesindaja Bernardino León osapoolte vahendamisel, et leida väljapääs praegusest poliitilisest kriisist;

14. võtab teadmiseks Euroopa Kontrollikoja auditileiud, mis on esitatud 18. juuni 2013. aasta eriaruandes „ELi ja Egiptuse valitsemistava alane koostöö”, ning nõuab meetmeid, millega tagada suurem läbipaistvus ja aruandekohuslus seoses sellega, kuidas ELi rahalisi vahendeid Egiptuses kasutatakse, kusjuures erilist tähelepanu tuleks pöörata projektidele, millega edendatakse kodanikuühiskonda ning kaitstakse vähemusi ja naiste õigusi;

15. kordab, et viivitamatult on vaja luua ELi mehhanism araabia kevade riikidele varade tagastamise protsessis õigus- ja tehnilise abi andmiseks – seda on märgitud ka Euroopa Parlamendi 23. mai 2013. aasta resolutsioonis, kuid see on Egiptuse rahutuste tõttu viibinud; rõhutab veel, et endiste diktaatorite ja nende režiimide poolt varastatud varade tagastamise hõlbustamine on ELi moraalne kohustus; on veendunud, et varade tagastamine on sümboolse tähtsuse tõttu ülimalt poliitiline küsimus ning võib aidata asjaomastes partnerriikides oluliselt kaasa vastutuse taastamisele, stabiilsuse loomisele ning tugevate institutsioonide ülesehitamisele demokraatia ja õigusriigi põhimõtete vaimus;

16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja komisjoni asepresidendile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Egiptuse Araabia Vabariigi valitsusele.